

**Приватний вищий навчальний заклад
«Медико-Природничий Університет»**

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Соціальна психологія
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	І рік, семестр 2
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 5 усього годин 150 лекцій 34 семінарські 30 самостійна робота 86
Викладач ПП	Реброва О.О.
Е-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	<p>Соціальна психологія є одним з базових курсів теоретичної підготовки психологів та належить до циклу професійно-орієнтованих навчальних дисциплін. Зміст дисципліни складають узагальнені знання про психологічні особливості соціального буття людини, закономірності становлення соціопсихологічної реальності, її структуру, механізми розвитку та функціонування. Соціально-психологічна реальність формується на перетині соціального та індивідуального (психічного), у процесі взаємодії людини і суспільства. Соціальне середовище є необхідною умовою повноцінного розвитку людини, оскільки воно забезпечує її інформаційними, духовними, пізнавальними, культурними ресурсами цього розвитку; стимулює до активності та регулює й контролює цю активність. Питома вага проблем людини, у розв'язанні яких вона потребує кваліфікованої допомоги психолога, є соціально обумовленими. Тому психолог зобов'язаний володіти знаннями про соціально-психологічні закономірності взаємодії між людьми у системах «індивід-індивід», «індивідгрупа», «група-група».</p>
Мета та завдання курсу	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань щодо соціально-психологічних феноменів, їх закономірностей та механізмів, для вироблення вмінь застосування знань в професійній</p>

діяльності, а також для формування готовності здобувачів самостійно пізнавати, аналізувати, шукати глибинні взаємозв'язки повсякденних життєвих явищ, розуміти себе і соціальний світ.

Основне завдання навчальної дисципліни: здобувачі повинні орієнтуватися в складних наукових проблемах вітчизняної та зарубіжної соціальної психології, теоретично реконструювати закономірності соціальної життєдіяльності; використовувати методи соціальної психології для дослідження навколишнього світу і для пошуку соціальнопсихологічних резервів удосконалення діяльності в різних сферах соціальної практики; навчитися допомагати людям розуміти один одного, будувати конструктивні взаємовідносини, вирішувати практичні соціальні проблеми.

Програмні результати навчання

Під час вивчення дисципліни «Соціальна психологія» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові:

СК 01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації заходів раннього втручання).

СК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК 06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК 07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 11. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

У ході вивчення навчальної дисципліни можливо досягнути програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу літературних джерел, включаючи спеціальну термінологію для проведення дослідження.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я та за потреби визначити зміст запиту до супервізії.

Зміст курсу

№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Місце соціальної психології в системі соціально-поведінкових наук.	2
2	Методи соціальної психології	4
3	Соціально-психологічні типи особистості	4
4	Соціалізація сучасної особистості	4
5	Поняття соціальної ролі та соціальної функції особистості	4
6	Поведінка особистості в соціумі	4
7	Груповий конформізм.	4
8	Конфлікти та шляхи їх вирішення.	4
9.	Публіка та аудиторія як стихійні групи.	4
	Усього:	34
№ з/п	ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1	Місце соціальної психології в системі соціально-поведінкових наук.	2
2	Методи соціальної психології	4
3	Соціально-психологічні типи особистості	4
4	Соціалізація сучасної особистості	2
5	Поняття соціальної ролі та соціальної функції особистості	4
6	Поведінка особистості в соціумі	4
7	Груповий конформізм.	2
8	Конфлікти та шляхи їх вирішення.	4
9	Публіка та аудиторія як стихійні групи.	4
	Усього:	30
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Функції соціальної психології	8
2	Історія соціальної психології у постатях: дослідники, наукові школи,	10

	визначні відкриття. Алгоритм соціально-психологічного дослідження. Загальні закономірності соціально-психологічних досліджень. Основні принципи соціально-психологічних досліджень	
3	Соціально-психологічна структура особистості. Методи соціально-психологічних досліджень особистості	8
4	Огляд теоретичних концепцій соціалізації особистості. Особливості соціалізації особистості в сучасних умовах. Проблема асоціалізації та соціальної дезадаптації особистості	10
5	Супротив соціальному тиску: боротьба за власну унікальність. Соціальна нерівність як причина упереджень. Вплив дискримінації на особистість людини. Проблеми подолання упереджень.	10
6	Соціально-психологічна дезадаптація та асоціалізація особистості. Асоціальна поведінка: визначення, причини, види. Агресивна поведінка: причини, види, теорії агресії	10
7	Нонконформна поведінка. Групові рішення. Групомислення.	10
8	Поняття «соціально-психологічного клімату колективу». Показники СПК та чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі. Групова сумісність і згуртованість.	10
9	Психологічні особливості етнічних груп (самостійно).	10
	Усього:	86

Пререквізити	Вивчення дисципліни пов'язано зі знаннями, які студенти паралельно отримують під час засвоєння таких дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Загальна психологія», «Психофізіологія»
Кореквізити	Знання та уміння, здобуті студентами після вивчення дисципліни «Соціальна психологія» потрібні для кращого вивчення дисциплін «Політична психологія», «Вікова психологія», «Психологія сім'ї», «Юридична психологія»
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Соціальна психологія» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу студентів з книжкою (підручником, довідковою, науково-популярною і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет, ін. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) студентів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми. В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та

	<p>ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи (викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування під проблем).</p> <p>Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний 2) за основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка 3) за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль 4) за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація 5) за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання. <p>Лекційна форма проведення занять, яка передбачає застосування таких методів: пояснювально-ілюстративного; проблемного засвоєння матеріалу.</p> <p>Семінарські та практичні форми занять, які передбачають застосування методів: частково-пошукового; дослідницького.</p>
<p>Засоби діагностики</p>	<p>Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.</p> <p>Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проектів, планів, колоквиуми, творчі роботи.</p> <p>У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> • систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. • модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
<p>Засоби контролю</p>	<p>поточний контроль, підсумковий контроль (залік)</p>
<p>Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання соціальної психології. 2. Місце соціальної психології у системі наукового пізнання. 3. Поняття «соціально-психологічного простору», «соціально-психологічних явищ» та «соціально-психологічної реальності» у соціальній психології. 4. Ознаки сучасної соціальної психології. 5. Функції соціальної психології. 6. Основні методи соціальної психології. 	

7. Етапи становлення української соціальної психології.
8. Соціально-психологічний аспект дослідження особистості: класичні моделі особистості (людина енергетична система, людина як актор, людина як інформаційний процесор, людина як дослідник, як соціальна конструкція), соціальний тип особистості Б.С. Братуся (рівні структури особистості).
9. Соціальна зрілість особистості. Ознаки особистості.
10. Поняття соціалізації особистості. Соціалізація як інкультурація. Соціалізація як інтерналізація. Соціалізація як адаптація. Соціалізація як конструювання соціальності.
11. Критерії соціалізованості особистості. Ресоціалізація особистості.
12. Стадії соціалізації.
13. Соціальні інститути соціалізації. Засоби соціалізації (традиційний, інституційний, міжособистісний, рефлексивний, стилізований).
14. Чинники та механізми соціалізації (наслідування, навіювання, соціальна фасилітація, чутки, інтеріоризація, рефлексія тощо). Форми соціалізації (цілеспрямована і стихійна).
15. Теорії соціалізації: біогенетичний, соціогенетичний, соціоекологічний (У. Бронфенбреннер), психоаналітичний підходи.
16. Сучасні теорії соціалізації (когнітивізм, ситуаціонізм, конструктивізм).
17. Види соціалізації: політична, економічна, статево-рольова.
18. Формування Я-концепції: фактори і механізми. Взаємозв'язок «активного» і «рефлексивного Я». Мотив самопідсилення, мотив самопізнання.
19. Фактори, що визначають формування уявлень про «Я», механізми (К. Герген).
20. Поняття самоповаги особистості. Самооцінки особистості. Поведінкові кореляти осіб з високою і низькою самооцінкою.
21. Поняття самоефективності А. Бандури. Безпомічність.
22. Механізми соціальної регуляції поведінки: зовнішні і внутрішні; соціальні норми, соціальні установки (аттитюди), цінності, ціннісні орієнтації.
23. Девіантна поведінка: неузгодженість поведінки соціальним нормам і цінностям. Фактори девіантної поведінки. Теорія Е. Дюркгейма, Р. Мертон, культурологічні теорії (Т. Селліна, У. Міллера).
24. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту. Специфіка, показники.
25. Типологія внутрішньоособистісних конфліктів. Причини виникнення внутрішньоособистісних конфліктів.
26. Поняття «соціальне сприйняття» і «соціальне пізнання».
27. Теорії когнітивної відповідності (теорія структурного балансу Ф. Хайдера, комунікативних актів Т. Ньюкома, когнітивного дисонансу Л. Фестігнера, конгруентності Ч. Осгуда і П. Таненбаума).
28. Соціальна категоризація як спосіб конструювання соціальної реальності. Первинна категоризація, рекатегоризація.
29. Евристика як спосіб конструювання соціальної реальності.
30. Основні етапи когнітивної роботи із соціальною інформацією.
31. Способи структурування інформації: прототипи, схеми, скрипти, імпліцитні теорії особистості.
32. Соціально-психологічні характеристики малої групи.
33. Класифікація малих груп.
34. Динаміка групоутворення.
35. Лідерство і керівництво. Стили лідерства і керівництва.
36. Прийняття рішень. Різновиди особистісних профілів рішень.
37. Нормативна поведінка. Групові норми.
38. Груповий конформізм.
39. Нонконформна поведінка.
40. Групові рішення. Групомислення.
41. Поняття «соціально-психологічного клімату колективу». Показники СПК та чинники

успішності міжособистісних стосунків у колективі.

42. Групова сумісність і згуртованість. Визначення індексу згуртованості групи.

43. Стадії формування згуртованої групи. Ознаки згуртованості.

44. Конфлікти. Типи конфліктів: між особистістю і групою, внутрігрупові, міжгрупові. Функції конфліктів.

45. Способи і методи подолання конфліктів. Шляхи вирішення конфліктів. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації.

46. Вплив керівника на створення психологічного клімату у колективі. Вплив мобінгу на СПК.

47. Метод соціометрії у вивченні міжособистісних відносин у групі.

48. Поняття про міжособистісні стосунки: соціальні стосунки, формальні і неформальні взаємини, соціальний контроль, офіційні взаємини, особистісні стосунки. Теорія «людських відносин» Е. Мейо.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Соціальна психологія» є вибірковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Соціальна психологія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового

(семестрового) контролю за 100- бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Загальна оцінка за ОК «Психологія інклюзивної освіти» складається з балів, які отримує здобувач освіти :

- на рівні формальної освіти – підготовку та виступи на практичних заняттях, виконання лабораторних робіт (максимально 5 б. за заняття);

- на рівні неформальної освіти – участь та виступи на семінарах, конференціях, засіданнях «круглих столів», тренінгах, підготовка статті (максимально – 10 б)., колоквиум оцінюється максимальною кількістю балів – 40.

Сумарно – 100 балів.

Залік виставляється автоматично і включає поточне оцінювання та колоквиум. На повторну здачу заліку виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних завдань і оцінюється відповідно 100 балами.

Критерії оцінювання знань студентів:

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань - заліку.

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійних завдань.

Форма підсумкового контролю – залік, на основі суми балів набраних за кожний кредит та складання власне заліку.

Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ 1 Поточне оцінювання та самостійна робота						Тестовий контроль	Сума	
T1	T2	T3				5	25	
6	6	8						
ЗМ 2 Поточне оцінювання та самостійна робота						Тестовий контроль	Сума	Залік
T4	T5	T6	T7	T8	T9	5	45	30
6	6	6	6	8	8			

Всього 100 балів

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С.Б. Соціальна психологія. Посібник.- Київ: 2020.- 223 с.

<https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/cba014f0-b7ee-41ab-83ae-f1fac1e65f54/content>

2. Сурякова М.В., Панфілова Г.Б., Склянська О.В. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу): Навч. посібник [електронне видання] Дніпро: Середняк Т. К., 2021, — 150 с

3. Н. Ю. Волянчук. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра.- Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/14a82805-7b31-4866-8059-fc640a894488/content>

4. за ред. М. М. Слюсаревського; упоряд. І. І. Ревера, С. Є. Фіськович Соціальна психологія в Україні : довідник Київ : Талком, 2019. – 324 с.

<https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/text-all16062020ok.pdf>

5. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с

<https://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/993dd57639f9425ab09de47e8378f3c7.pdf>

Додаткова

1. Гапон Н. П. Соціальна психологія: навчальний посібник. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 368 с.

Джонсон Д. Соціальна психологія. Тренінг міжособистісного спілкування. – К.: Академія, 2003.– 288 с.

Козляковський П.А. Соціальна психологія: Курс лекцій. Практикум. Хрестоматія.– Миколаїв: Миколаївський держ. ун-т, 2005.–424 с.

Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008. – 495 с.

Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. – 2-ге вид., випр. та доп. – К., 2008.

Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. для ст-ів вузів / Н.М.Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – К. : Каравела, 2011. – 296 с.

Корнєв М. Н. Проблема групи та особистості у соціальній психології : курс лекцій / Корнєв М. Н., Фомічева В. М. ; Ін-т післядипломної освіти КНУ ім.Т. Шевченка. – К., 2004. – 222 с.

Васютинський В. Психологічні виміри спільноти : монографія / Вадим Васютинський. – К. : Золоті ворота, 2010. – 120 с. [Електронний ресурс]:

Бенеш Г. Психологія : dtv-Atlas [Текст] : довідник / Г. Бенеш ; наук. ред. пер. В.

О.Васютинський. – К. : Знання-Прес, 2007. – 510 с. : 208 с.

Психологія соціальної роботи : підручник / КНУ ім.Т. Шевченка ; [за ред. Ю. М. Швалба]. – К. : Київський ун-т, 2010. – 272 с.